

čuli su što E. M. želi recitirati pa oni počinju recitirati stihove.

G. P. i I. S.: *Su e giù bella pallina sei rottonda sei piccina se ti lancio e conto a tre tu ritorni qui da me. (Gore i dolje, lijepa loptice, okrugla si, malena si, ako te bacim i brojim do tri, ti ćeš se meni vratiti.) E. M. (uključuje se glasno): Uno, due, tre. Uno, due, tre! (Jedan, dva, tri. Jedan, dva, tri!)* te baca lopticu u zrak i pokušava je uloviti.

L. G. se jako sviđjelo recitiranje pjesmice 'Ambarabacci ci cocò', no nije znala kako ide cijeli tekst te je pjesmicu prilagodila i otpjevala je na svoj način, no nitko je nije ispravljao jer nije ni jednu riječ krivo rekla nego je izbacila neke dijelove, što se u idućem recitiranju iste pravilno ponovilo. Ovo je dobar primjer kako je igra dobra prilika za učenje stranog jezika uz pomoć djece koja taj jezik znaju bolje.

Epizoda 4: Starija braća u skupini kao podrška pri učenju talijanskog jezika

Prije ručka djeca sjedaju za stol i pjevaju pjesmice na talijanskom jeziku. G. P. (6 g.) je u skupini već nekoliko godina, a od ove godine u skupinu je upisana i njegova mlađa sestra L. P. (3, 4 godine). L. P. izražava nesigurnost tijekom pjevanja pjesmice i stalno pogledava

u svog brata dok pjeva te potom ponavlja stihove za njim. Na slikama je moguće uočiti kako L. P. ponosno sama pjeva pjesmicu 'Ambarabacci ci cocò', no kad nije sigurna da dobro zna pjesmu moli brata da on nastavi pjevati. G. nastavlja pjevati pjesmu a L. pozorno sluša i pamti riječi.

Odgajateljica je nastojala snimljene filmove i fotografije uobličiti u film koji je kasnije prikazan djeci s ciljem prisjećanja na vlastite počete komunikacije na talijanskom jeziku. Proces je pridonio metakognitivnom tijeku osvješćivanja vlastita učenja, a prikupljenim etnografskim materijalima također se nastojalo poticati suradničko učenje djece.

Temelj za refleksije i zajedničke interpretacije čini sustavno dokumentiranje koje pomaže u osmišljavanju kvalitetnijih aktivnosti i konstruiranju primjerenog okruženja zajedno s djecom.

Epizoda 5: Gledanje dokumentiranih videozapisa za samorefleksiju djece

Djeca izražavanju zanimanje za filmove koje smo snimili tijekom njihova boravka u vrtiću i prisjećaju se situacija

vlastitog učenja. Na ovaj način imaju priliku vidjeti i čuti sami sebe, osvijestiti način na koji govore i usporediti ga s izvornim talijanskim govorom koji su imali priliku čuti u pozadini snimke. Primijetili smo da nije bilo ruganja zbog krivog izgovora, nego su objašnjavali zašto je bilo tako: *Vidiš, to je kad sam ja bila mala pa nisam još znala dobro govoriti talijanski*, ili: *A, to je bilo davno, sada sve to znam*.

Dokumentiranje odgajatelju služi za samorefleksiju te planiranje idućih koraka, a djeci daje priliku da osvijeste vlastiti napredak, akcije i razvoj. Sadržajem bogato okruženje pozitivno utječe na razvijanje vještine korištenja novog stranog jezika.

Međusobna suradnja djece različite dobi pokazala se kao važan čimbenik u brzini razvoja komunikacije na stranom jeziku. Veliku ulogu pri razvitku komunikacije kod mlađe djece odigrali su audio-vizualni sadržaji kombinirani s kinestetičkim aktivnostima prilagođenim funkcionalnom učenju jezika u skladu s individualnim dječjim interesima. Uvidjeli smo i da poticajno okruženje pogoduje nesigurnoj djeci kako bi se oslobodila od straha i počela koristiti novi strani jezik, dok se kod druge djece uočava vješto mijenjanje govornog koda. Ovakav pristup učenju stranog jezika pospješuje razumijevanje istog, nasuprot čistoj 'use it or lose it' memorizaciji kakva se postiže klasičnim školskim metodama frontalnog oblika poučavanja jezika.

Literatura:

1. Borghi, B. Q. (2008.): *La documentazione nei servizi per l'infanzia Che cos'è la documentazione?*. Bambini pensati. Pribavljeno 25.04.2012., s: http://www.comune.torino.it/centromultimediale/bambini_pensati/bpnw0806.htm

Gledanje dokumentiranih videozapisa

Kvaliteta rada predškolskih ustanova: Procjena odgovornosti od strane ravnatelja

Martina Magaš, mag. paed., Dječji vrtić Radost, Crikvenica
dr. sc. Sanja Tatalović Vorkapić,
docentica na Učiteljskom fakultetu u Rijeci

Ukoliko želimo unaprijediti kvalitetu ustanova ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja i osigurati njihovo funkcioniranje po demokratskim načelima, moć i odgovornost trebaju biti raspodijeljeni na sve sudionike procesa. U članku se razlaže odgovornost ravnatelja u razvoju kvalitete predškolskih ustanova.

Rano djetinjstvo najkritičnije je razdoblje čovjekova života. Ono se shvaća kao proces socijalne konstrukcije koji zajednički stvaraju, razvijaju te unapređuju odrasli i djeca. Kvaliteta odgoja i obrazovanja temelj je budućeg života, stoga je unapređenje kvalitete rada kao sustavna djelatnost trajna zadaća svake ustanove ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja.

Kvalitetu u sustavu ranog odgoja i obrazovanja možemo odrediti kao 'rezultat djelovanja niza subjektivnih i objektivnih čimbenika koji u sinergiji omogućuju uspješno zadovoljavanje potreba svih sudionika odgojno-obrazovnog procesa u ozračju prijateljskih i suradničkih odnosa uz stalnu tendenciju rasta' (Ljubetić, 2009., str. 13), što znači da nikada ne možemo u potpunosti biti zadovoljni postignutim, već uvijek težimo boljem.

Kvalitetna ustanova ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja temeljena je na demokratskim načelima; moć i odgovornost raspodijeljeni su na sve

subjekte, koji su suodgovorni za njezino ukupno djelovanje i kvalitetu. Karakteriziraju je kvalitetni odnosi temeljeni na razumijevanju i prihvaćanju svakog pojedinca, otvorenost prema van (povezivanje sa širom i užom društvenom zajednicom, stvaranje mreže učenja...) i prema unutra (povezivanje skupina, timski rad, suradničko ozračje...). Vidljivo je da kvalitetu ustanove za rani odgoj i obrazovanje čini ukupnost utjecaja (okruženje, ozračje, vođenje, odnosi, komunikacija, vrijednosti, uvjerenja...) nužnih za djetetov cjelovit razvoj, odgoj i učenje. Možemo je sagledavati iz aspekata različityh dionika procesa koji su suodgovorni u njezinom građenju i zato je izuzetno važno usklađivanje njihovih vrijednosti.

Uloga ravnatelja u razvoju kvalitete ustanove

Promjene u organizaciji odgojno-obrazovnog procesa i shvaćanje kurikulumu kao teoretske koncepcije koja

se gradi, istražuje i mijenja u praksi, doveli su do izmijenjene uloge ravnatelja ustanove za rani i predškolski odgoj i obrazovanje. Uloga ravnatelja prepoznata je kao ključna u podizanju razine kvalitete u ustanovama, kako bi se zadovoljile potrebe svakog djeteta i dionika procesa (Bezinović, 2010.). Ravnatelj treba biti pokretač promjena u svojoj ustanovi i ima važnu ulogu u odabiru putova, strategija, osiguravanju uvjeta i resursa, te u poticanju sudjelovanja, angažmana i suodgovornosti svih dionika. Od ravnatelja se očekuje sposobnost upravljanja kvalitetom, što podrazumijeva izgrađen sustav vrijednosti i stavova te posjedovanje kompetencija za uspješno obavljanje te uloge. Kontinuirano (samo)vrednovanje ustanove prvi je korak na putu njezina unapređenja i obveza svih čimbenika odgojno-obrazovnog procesa (Muraja, 2011.). Rezultati koje dobivamo kroz proces (samo)vrednovanja omogućuju sagledavanje stanja u ustanovi i planiranje

strategija za poboljšanje kvalitete svih segmenata i rada ustanove u cjelini, pri čemu je važna zadaća ravnatelja osigurati zadovoljstvo svih dionika (Sekulić Majurec, 2007.).

Procjena stupnja odgovornosti za kvalitetu rada ustanove od strane ravnatelja

Jedan od zadataka istraživanja provedenog u okviru diplomskog rada 'Stavovi ravnatelja prema (samo)vrednovanju u ustanovama za rani i predškolski odgoj i obrazovanje' (Magaš, 2012.) bio je utvrditi percepciju i procjenu ravnatelja o stupnju odgovornosti za kvalitetu ustanove pojedinih dionika i segmenata odgojno-obrazovnog procesa.

Istraživanje je provedeno početkom 2012. godine, a sudionici su bili 62 ravnatelja regionalno različito raspoređenih predškolskih ustanova na području Republike Hrvatske (9,2% ukupnog broja ravnatelja predškolskih ustanova u RH). Sve su ispitanice žene, prosječne dobi od 48 godina, u rasponu od 32 do 64 godina. Stupanj obrazovanja 46 ispitanica je VSS, a njih 16 VŠS. Prosječan radni staž u struci je 29 godina, u rasponu od 5 do 40 godina. Prosječni radni staž na radnom mjestu ravnatelja je 10 godina (od 6 mjeseci do 24 godina).

Ispitivanje je provedeno elektronskim putem, anketom izrađenom u tu svrhu. U jednom dijelu ankete od ispitanika se tražila procjena stupnja odgovornosti za kvalitetu ustanove pojedinih dionika i segmenata odgojno-obrazovnog procesa. Brojka 1 označavala je najmanju, a brojka 5 najveću odgovornost. U Tablici 1 navedeni su rezultati rangiranja. Prema procjeni ravnatelja, najveću odgovornost za kvalitetu rada ustanove imaju upravo ravnatelji, što odgovara najvećoj prosječnoj vrijednosti. To je bio pretpostavljeni rezultat jer brojni autori ističu ključnu ulogu ravnatelja u pokretanju razvojnih procesa ustanove, odnosno njegovu djelotvornost u pokretanju promjena kao prediktora uspjeha ustanove.

Drugi faktor po važnosti za kvalitetu

Moć i odgovornost u kvalitetnoj ustanovi raspodijeljeni su na sve subjekte

Kvalitetu ustanove za rani odgoj i obrazovanje čini ukupnost utjecaja nužnih za djetetov cjelovit razvoj, odgoj i učenje

Rano djetinjstvo najkritičnije je razdoblje čovjekova života

Od ravnatelja se očekuje sposobnost upravljanja kvalitetom, što podrazumijeva izgrađen sustav vrijednosti i stavova te posjedovanje kompetencija za uspješno obavljanje te uloge.

Tablica 1: Procjena odgovornosti za kvalitetu rada ustanove od strane ravnatelja

	N	M	Raspon odgovora	SD
Ravnatelj	52	4,25	1 – 5	1,13
Odgajatelji	52	3,40	1 – 5	0,97
Međuljudski odnosi	52	3,07	1 – 5	1,35
Stručni tim	52	2,53	1 – 5	1,03
Materijalno i prostorno okruženje	52	1,73	1 – 5	1,19

rada ustanove prema procjeni ravnatelja su odgajatelji, a visoka procjena odgovornosti odgajatelja za kvalitetu je i razumljiva jer su oni nositelji odgojno-obrazovnog rada, te aktivni stvaratelji i sukonstruktori kurikuluma i cjelokupnog ozračja ustanove (Slunjski, 2011.; Miljak 1996.).

Prema procjeni ravnatelja, treći po važnosti od navedenih faktora koji pridonose kvaliteti rada ustanove su međuljudski odnosi, koji su pokazatelji socijalne klime u ustanovi te znatno utječu na razvoj i učenje djece. Njihova je uloga ključna u transformaciji dječjeg vrtića iz tradicionalne ustanove u organizaciju koja uči.

Četvrti od navedenih faktora kvalitete prema procjeni ravnatelja je stručni tim. Budući da 21 od 62 ravnatelja obuhvaćenih istraživanjem nema niti jednog člana stručnog tima, moguće je da su se ti ravnatelji pri rangiranju vodili situacijom u svojoj ustanovi pa odgovornosti stručnog tima dali niži rang. Jedna od osnovnih uloga članova stručnog tima jest podrška odgajateljima u unapređivanju, inoviranju i procjeni uspješnosti njihova rada, te širenju njihovih profesionalnih znanja i doprinos stvaranju povoljnijeg ozračja za uspješan odgojno-obrazovni rad.

Ravnatelji su materijalno i prostorno okruženje procijenili najmanje važnim za kvalitetu rada ustanove, što odgovara najnižoj prosječnoj vrijednosti u Tablici 1. Razlog tome je vjerojatno u činjenici da je materijalno i prostorno okruženje konkretno i vidljivo, te da je na promjene u materijalnom i prostornom okruženju najlakše utjecati, premda one ne moraju nužno utjecati na kvalitetu rada. Miljak (1996.) ističe da suvremena istraživanja uspješnosti škola dokazuju da postoje škole koje su dobre i one koje to nisu, bez obzira na slične prostorne i materijalne uvjete.

Većina ispitanih ravnateljica navedenu tablicu o procjeni odgovornosti za kvalitetu ustanove nije ispunila, ili su jednaku odgovornost pripisale svim navedenim dionicima i segmentima odgojno-obrazovnog procesa, ili su je ispunile tek na molbu ispitivača. Neki od komentara bili su: *Posljednju tablicu nisam namjerno popunila iz razloga što je, po mom mišljenju, nije moguće popuniti a da se brojke ne ponavljaju... Napominjem da je teško rangirati odgovornost na taj način, jer su svi sudionici procesa vrlo važni i kvaliteta ustanove ovisi u podjednakoj mjeri o svim navedenim čimbenicima.* Ovaj podatak je

značajan s obzirom na to da se na temelju njega u daljnjim istraživanjima može razmišljati o drugim načinima proučavanja razine odgovornosti s obzirom na kvalitetu rada predškolskih ustanova.

Smatra se kako je kvaliteta odgoja i obrazovanja vrlo širok pojam koji se iskazuje kroz više međusobno povezanih i međuovisnih dimenzija (Bezinović, 2003.). Iz tog razloga zaista je teško rangirati odgovornost pojedinih dionika i dimenzija procesa za kvalitetu ustanove. No, ravnatelji su ipak prepoznali i visoko procijenili svoju odgovornost za građenje kvalitete, što je vrlo značajno za adekvatan i optimalan rad predškolskih ustanova. Mlinarević (1999., str. 34) ističe: *Ravnatelj u ulozi rukovoditelja preuzima najveći teret (odgovornost) planiranja, organiziranja, motiviranja i vrednovanja uspješnosti dječjeg vrtića. On slijedi interdisciplinarno načelo i podržava timski rad kao njegovu metodičku izvedbu.*

Literatura

- Bezinović, P. (ur.). (2010.): *Samovrednovanje škola: Prva iskustva u osnovnim školama*. Pribavljeno 24.02.2012., sa http://www.idi.hr/images/stories/PDF_znanostidrustvo/Samovrednovanje_skola.pdf
- Ljubetić, M. (2009.): *Vrtić po mjeri djeteta: Kako procjenjivati kvalitetu u ustanovi ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja: priručnik za odgojitelje i roditelje*. Zagreb: Školske novine.
- Magaš, M. (2012.): *Stavovi ravnatelja prema (samo)vrednovanju u ustanovama za rani i predškolski odgoj i obrazovanje*. Diplomski rad, Sveučilište u Rijeci, Učiteljski fakultet.
- Miljak, A. (1996.): *Humanistički pristup teoriji i praksi predškolskog odgoja*. Velika Gorica: Persona.
- Mlinarević, V. (1999.): *Pretpostavke kvalitetnog sustava predškolskog odgoja. Kvalitetno djelovati - dobro se osjećati: zbornik radova*. Pribavljeno 30.04.2012., sa http://bib.irb.hr/datoteka/505979.Postavke_kvalitetnog_sustava_predskolskog_odgoja1.pdf
- Muraja, J. (ur.). (2011.): *Priručnik za samovrednovanje ustanova za rani i predškolski odgoj (radna verzija)*. Zagreb: Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja.
- Sekulić, Majurec A. (2007.): *Uloga sudionika o/o procesa u stvaranju, provedbi i vrednovanju kurikuluma*. U V. Previšić (ur.) *Kurikulum – teorije, metodologija, sadržaj, struktura*. Zagreb: Školska knjiga, 351-380.
- Slunjski, E. (2011.): *Kurikulum ranog odgoja – istraživanje i konstrukcija*. Zagreb: Školska knjiga.